

Adam Paweł Olechowski¹

Reforma systemu bezpieczeństwa narodowego ChRL

Zachodzące współcześnie złożone procesy cywilizacyjne, społeczne, ekonomiczne, polityczne, a nawet i geofizyczne sprawiły, że bezpieczeństwa państwa nie można już rozpatrywać w dawnym układzie militarno-politycznym. Stabilności, a nawet samemu istnieniu państwa zagraża już nie tylko agresja militarna z zewnątrz lub destabilizacja sytuacji politycznej wewnątrz. Unicestwić państwo mogą bowiem także kryzysy ekonomiczne, powtarzające się duże klęski żywiołowe oraz wrogie działania w noosferze, czyli obejmującej idee, wartości i wyobrażenia przestrzeni duchowej tworzącego dane państwo narodu. Dlatego obecnie do bezpieczeństwa należy podchodzić w sposób systemowy, m.in. tworząc sprawny system bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa). Pod pojęciem tym należy rozumieć: „całość sił (podmiotów), środków i zasobów przeznaczonych przez państwo do realizacji zadań w dziedzinie bezpieczeństwa, odpowiednio do tych zadań zorganizowana (w podsystemy i ogniwa), utrzymywana i przygotowywana. Składa się z podsystemu (systemu) kierowania i szeregu podsystemów (systemów) wykonawczych”². Kwestię tę doskonale zrozumiały władze ChRL, o czym świadczą ich działania w zakresie modernizacji i reorganizacji wielu kluczowych dla bezpieczeństwa współczesnego państwa instytucji. Zauważyć należy, że instytucje odpowiedzialne za szeroko rozumiane bezpieczeństwo narodowe ChRL są praktycznie ciągle modernizowane i reorganizowane. Dopiero jednak po objęciu władzy w Chinach

¹ Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodowych i Amerykanistyki w Warszawie, Polska, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4331-8428>, e-mail: adaole@wp.pl.

² (Mini)słownik BBN. *Propozycje nowych terminów z dziedziny bezpieczeństwa*, docplayer.pl/21264635-Mini-slownik-bbn-propozycje-nowych-terminow-z-dziedziny-bezpieczenstwa.html [dostęp: 17.05.2022]. Gwoli uniknięcia nieporozumień pojęciowych zaznaczyć jednak należy, że w USA pod pojęciem systemu bezpieczeństwa narodowego rozumie się jakiegokolwiek system informatyczny lub telekomunikacyjny, który używany jest w celach wywiadowczych. Zob. *National Security System (NSS)*, csrc.nist.gov/glossary/term/national_security_system [dostęp: 17.05.2022].

przez Xi Jinpinga reforma chińskiego systemu bezpieczeństwa narodowego uległa znacznemu przyśpieszeniu i rozszerzeniu. Jak bowiem podkreśla to sam Xi Jinping, Chinom potrzebne jest kompleksowe podejście do bezpieczeństwa narodowego, co oznacza równorzędne traktowanie problemów bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego³.

Pierwszym krokiem na drodze ku usprawnieniu i unowocześnieniu chińskiego systemu bezpieczeństwa narodowego było utworzenie 12 listopada 2013 r. Centralnej Rady Bezpieczeństwa Narodowego (CRBN), na której przewodniczącego powołany został Xi Jinping⁴. Do zadań tej podległej Komitetowi Centralnemu KPCh instytucji należy właśnie inicjowanie reform w zakresie bezpieczeństwa narodowego oraz stworzenie mającego zagwarantować to bezpieczeństwo jednolitego systemu. W jego skład mają wchodzić zarówno odpowiedzialne za bezpieczeństwo departamenty KPCh, Ministerstwo Bezpieczeństwa Państwa (wywiad i kontrwywiad), Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (policja) oraz armia i struktury odpowiedzialne za zarządzanie kryzysowe w przypadku wystąpienia poważnych zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego, zewnętrznego Chin⁵. Organem kierowniczym CRBN jest kierowane przez wyższych urzędników partyjnych Biuro Generalne, które odpowiada za codzienną pracę tej organizacji⁶.

Inną, odpowiedzialną za wdrożenie reform instytucją jest działająca przy Centralnej Komisji Wojskowej KPCh (CKW KPCh) Centralna Grupa Kierownicza ds. Reformy Wojskowej⁷. Ważnym jest przy tym to, że poważne zmiany zaszyły także w samej, będącej wszak najwyższym organem kierowniczym armii CKW KPCh. Przede wszystkim w jej skład weszły oddziały ze zlikwidowanego Sztabu Generalnego, Głównego Zarządu Politycznego, Głównego Zarządu Logistyki oraz Departamentu Uzbrojenia ChAL-W. Dzięki temu znacznie wzrosła ranga CKW KPCh. Zwiększona została również partyjna kontrola nad armią. Nie bez znaczenia jest przy tym także fakt, iż uproszczeniu uległ również system dowodzenia ChAL-W⁸.

³ Xi Jinping, *Zarządzanie Chinami I*, Toruń 2019, s. 249.

⁴ J. Wuthnow, *China's Other Army: The People's Armed Police in an Era of Reform*, Washington, D.C., kwiecień 2019, s. 9.

⁵ carnegietsinghua.org/2015/07/09/zh-pub-60649 [dostęp: 6.06.2022].

⁶ *Annually Report to Congress Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2021*, Office of the Secretary of Defense, 2021, s. 9.

⁷ *Annually Report to Congress Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2016*, Office of the Secretary of Defense, 26 kwietnia 2016, s. 11.

⁸ *China Military Power Modernizing a Force Fight and Win, Committed to Excellence in Defense of the Nation*, 2019.

Kompetencje CKW KPCh nie ograniczają się jednak tylko do sił zbrojnych. Od końca 2017 r. w jej bezpośrednim podporządkowaniu znajduje się bowiem Uzbrojona Policja Ludowa (UPL). Podstawowym zadaniem tej liczącej 1,5 mln funkcjonariuszy formacji paramilitarnej jest utrzymanie stabilności społecznej, reagowanie w sytuacjach kryzysowych, walka z terroryzmem, ochrona praw morskich ChRL, egzekwowanie przepisów administracyjnych i pomoc w przypadku katastrof oraz klęsk żywiołowych⁹. Tym samym CKW KPCh zyskuje także wpływ na szeroko rozumiane bezpieczeństwo wewnętrzne.

Istotnym dla przebiegu reform posunięciem było uchwalenie przez Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych (OZPL) w dniu 1 lipca 2015 r. ustawy o Bezpieczeństwie Narodowym. W dokumencie tym pojęcie bezpieczeństwa narodowego nie zostało ograniczone tylko do kwestii obronności, lecz rozszerzono je na sprawy związane z polityką, gospodarką, finansami, cyberbezpieczeństwem oraz bezpieczeństwem surowcowym, ekologicznym, i kulturowym. Ustawa reguluje również formalny podział odpowiedzialności pomiędzy poszczególnymi organami państwa oraz określa mechanizm funkcjonowania systemu bezpieczeństwa państwa¹⁰.

Inną, ważną dla funkcjonowania chińskiego systemu bezpieczeństwa narodowego ustawą jest przyjęta na XI Stałym Posiedzeniu OZPL w dniu 1 listopada 2014 r. ustawa o Kontrwywiadzie, która daje tej instytucji bardzo szerokie uprawnienia zarówno w odniesieniu do osób prywatnych, jak i działających w Chinach organizacji, także zagranicznych¹¹. Nie mniej ważne dla bezpieczeństwa narodowego Chin są przyjęta w 2017 r. ustawa o Cyberbezpieczeństwie, Wywiadu Wewnętrznego (z 2017 r.), Policji Morskiej (2021 r.), a także znowelizowana w czerwcu 2020 r. ustawa o Uzbrojonej Policji Ludowej (UPL)¹².

Kwestie bezpieczeństwa społecznego, kulturowego i informacyjnego poruszone zostały także w przyjętym przez KC KPCh w marcu 2018 r. „Planie Pogłębionych Reform Instytucji Partyjnych i Państwowych”. W dokumencie tym stwierdzono, iż dla pełnego przeprowadzenia reform konieczne jest wzmocnienie kierownictwa partii i optymalizacja jej struktury organizacyjnej. Nacisk

⁹ *China's National Defense in the New Era*, lipiec 2019, s. 23.

¹⁰ M. Kaczmarski, *Chiny przyjmują nowe prawo o bezpieczeństwie narodowym*, www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy [dostęp: 12.06.2022].

¹¹ A.J. Mancurow, *Sistema obiespechenija wnutriennej bezopasnosti Kitajskoj Narodnoj Respubliki*, na cyberleninka.ru/article/n/sistema-obespecheniya-natsionalnoy-bezopasnosti-kitajskoy-narodnoy-respubliki-administrativno-pravovoy-aspekt, s. 42 [dostęp: 12.06.2022].

¹² M. Julienne, *Xi Jinping's Conquest of China's National Security Apparatus*, www.ifri.org/en/publications/publications-ifri/xi-jinpings-conquest-chinas-national-security-apparatus [dostęp: 4.05.2022].

położono także na ochronę suwerenności narodowej oraz praw i interesów morskich Chin¹³.

Z militarne go punktu widzenia doniosłym dokumentem jest uchwalona w 2015 r. Strategia Wojskowa ChRL. W dokumencie tym podkreślono, że zachodzące we współczesnym świecie zmiany stworzyły nowe problemy dla bezpieczeństwa państwa, dlatego też konieczne jest utrzymanie holistycznego spojrzenia na bezpieczeństwo narodowe, równowagę bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego, bezpieczeństwa wewnętrznego i obywatelskiego, bezpieczeństwa tradycyjnego i nietradycyjnego, bezpieczeństwa przetrwania i rozwoju oraz bezpieczeństwa Chin i wspólnego bezpieczeństwa świata¹⁴. Nowa strategia kładzie też nacisk na działania na płaszczyźnie informacyjnej, precyzję uderzeń oraz zintegrowane działanie poszczególnych rodzajów sił zbrojnych. Mowa jest w niej także o prowadzeniu dużych operacji morskich. Podkreślono w niej również konieczność silnego zintegrowania się sił zbrojnych z KPCh¹⁵.

Nowa strategia daje także wytyczne co do organizacji chińskich sił zbrojnych. Zgodnie z nimi już w listopadzie 2015 r. na plenarnej sesji Centralnej Grupy Kierowniczej ds. Reformy Wojskowej przy Centralnej Komisji Wojskowej (CKW) ogłoszono rozpoczęcie pierwszego etapu reformy ChAL-W¹⁶. W etapie tym nie tylko zreorganizowano system dowodzenia siłami zbrojnymi, m.in. likwidując Sztab Generalny i włączając zrestrukturyzowane jego oddziały w skład CKW KPCh, lecz również dokonano istotnych zmian w strukturze sił zbrojnych. Przede wszystkim utworzono dwa nowe rodzaje sił zbrojnych – Siły Wsparcia Strategicznego oraz Siły Wsparcia Logistycznego¹⁷. W skład Sił Wsparcia Strategicznego wchodzi wojska kosmiczne, walki radioelektronicznej oraz walki w cyberprzestrzeni¹⁸. Do zadań tego rodzaju sił zbrojnych należy więc prowadzenie działań wojennych w nowych środowiskach walki, tj. w przestrzeni kosmicznej i szeroko rozumianej przestrzeni informacyjnej. Funkcjonujące od 2018 r. jako samodzielny rodzaj sił zbrojnych Siły Wsparcia

¹³ 深化党和国家机构改革, www.gov.cn/zhengce/2018-03/21/content_5276191.htm#1 [dostęp: 17.07.2022].

¹⁴ *China's Military Strategy*, The State Council Information Office of the People's Republic of China, Beijing, maj 2015.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Annual Report to Congress Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2016*, op.cit., s. 11.

¹⁷ Do 2015 r. w skład ChAL-W wchodziły następujące rodzaje sił zbrojnych: Wojska Lądowe, Marynarka Wojenna, Lotnictwo oraz II Grupa Artylerii (strategiczne wojska raketowe).

¹⁸ *Annual Report to Congress Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2016*, op.cit., s. 53.

Logistycznego mają natomiast zapewnić zabezpieczenie logistyczne armii we wszystkich rodzajach operacji i misji wojskowych. Dla wypełnienia tego zadania mogą one wykorzystywać także cywilne środki transportowe. W skład Sił Wsparcia Logistycznego wchodzi pięć połączonych, wielkich centrów logistycznych oraz Centralny Szpital Wojskowy¹⁹.

Duże zmiany zaszły również w organizacji wojsk. Przede wszystkim zlikwidowano Duże Okręgi Wojskowe i utworzono w ich miejsce pięć Dowództw Teatrów Operacyjnych (DTO): Wschodnie, Północne, Zachodnie, Południowe i Centralne. Celem tej zmiany jest znaczne uproszczenie i usprawnienie systemu dowodzenia połączonymi operacjami²⁰. Ciekawe jest, że poszczególne DTO różnią się od siebie składem i liczebnością. Ich struktura dostosowana jest bowiem do występujących na danym kierunku strategicznym zagrożeń²¹.

Podstawą DTO są grupy armii, w skład których wchodzi po sześć brygad ogólnowojskowych oraz siedem brygad specjalistycznych, tj.: artylerii, przeciwlotnicza, lotnictwa szturmowego, wojsk specjalnych, wojsk inżynieryjnych, obrony przeciwchemicznej i zabezpieczenia logistycznego. Oprócz nich DTO podlegają także jednostki lotnicze oraz, w przypadku nadmorskich DTO, floty marynarki wojennej. Zarówno we flocie, jak i lotnictwie oprócz typowych dla tych rodzajów sił zbrojnych jednostek znajdują się samodzielne korpusy – Korpus Piechoty Morskiej oraz podległy lotnictwu 15. Korpus Powietrzno-Desantowy.

Chociaż w zakresie modernizacji i reorganizacji sił zbrojnych Chiny zrobili już dużo, to jednak ich reforma jest nadal kontynuowana. Świadczyć o tym może chociażby wygłoszone z okazji 95-lecia ChAL-W przemówienie Xi Jinpinga, w którym stwierdził, że po to, aby naród chiński osiągnął wielkie odrodzenie i lepsze życie, należy przyspieszyć przebudowę armii ludowej w armię światowej klasy²².

Reforma chińskiego systemu bezpieczeństwa narodowego nie ogranicza się jednak tylko do armii. Poważne zmiany zachodzą bowiem także i w podsystemie bezpieczeństwa wewnętrznego, który tworzą Sądy Ludowe, Prokuratura Ludowa, Ministerstwo Bezpieczeństwa Państwowego ChRL (*Guoanbu*) i Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (*Gonganbu*)²³. Spośród tych

¹⁹ Ibidem, s. 48.

²⁰ J. Wuthnow, P.C. Saunders, *China strategic perspectives Chinese Military Reforms in the Age of Xi Jinping: Drivers, Challenges, and Implications*, Washington 2017, s. 17.

²¹ Ibidem, s. 18.

²² polish.cri.cn/2022/07/31/ARTICNFnnX4JvqVdaedtUwfB220731.shtml [dostęp: 31.07.2022].

²³ A.J. Mancurow, op.cit.

instytucji najgruntowniejsza reforma przeprowadzana jest w istniejącym do 1949 r. Ministerstwie Bezpieczeństwa Publicznego. Zapoczątkowana została ona w grudniu 2017 r., kiedy to na mocy decyzji Komitetu Centralnego KPCh *Gonganbu* przekazało w bezpośrednie podporządkowanie Centralnej Komisji Wojskowej (CKW) swoją najsilniejszą formację paramilitarną – Uzbrojoną Policję Ludową. Szereg zmian zaszło jednak dopiero w 2018 r. Wówczas to spod władzy MBPubl. ubyła do Ministerstwa Zarządzania Kryzysowego ChRL straż pożarna, a w marcu tegoż roku w strukturach *Gonganbu* pojawiła się odpowiedzialna za kontrolę ruchu granicznego i ochronę granic Krajowa Administracja Migracyjna, której w listopadzie 2018 r. podporządkowano zawodową straż graniczną (Inspekcję Graniczną). W tym samym, 2018 r. KC KPCh i Rada Państwa powierzyły MBPubl. obowiązki związane z ochroną lasów państwowych, przemysłu i transportu, zaś w lutym 2019 r. na mocy decyzji tych samych organów utworzono w MBPubl. Biuro Śledcze ds. Przestępstw Żywnościowych i Narkotykowych, tzw. VII Biuro²⁴. Obecnie w strukturach *Gonganbu* znajduje się ponad dwadzieścia biur i komisji, w tym, m.in. II Biuro Zwalczania Przestępczości Gospodarczej, IV Biuro ds. Wyznań i Kultów, VI Biuro Zwalczania Terroryzmu oraz XI Biuro ds. Bezpieczeństwa Cybernetycznego.

Bezpośrednią odpowiedzialność za utrzymanie porządku publicznego oraz ochronę mienia i ludzi ponosi podległa MBPubl. licząca ok. 1,9 mln funkcjonariuszy policja bezpieczeństwa publicznego. Ważnym jest przy tym fakt, iż jest ona tylko częścią złożonego i rozbudowanego chińskiego systemu policyjnego, w skład którego, oprócz niej, wchodzi także: policja organów bezpieczeństwa narodowego (podlega pod MBP ChRL) oraz policje więzień, organów zarządzających reedukacją poprzez pracę, sądowa sądów ludowych i prokuratur ludowych²⁵. Wszystkie te siły policyjne określane są w chińskich dokumentach mianem Policji Ludowej ChRL. Zachodni analitycy do chińskiego systemu policyjnego zaliczają również podległą CKW KPCh Uzbrojoną Policję Ludową, podlegającą również pod CKW KPCh i traktowaną jako rezerwa sił zbrojnych milicję ludową (*Minbing*) oraz działający w Sinciangu Korpus Produkcyjno-Wojskowy (*Bingtuan*)²⁶.

Zgodnie z zapisami ustawy o Policji Ludowej ChRL zadaniem wszystkich tych sił policyjnych jest ochrona bezpieczeństwa państwa, utrzymanie porządku publicznego, ochrona bezpieczeństwa osobistego i wolności obywateli oraz

²⁴ globalcn.biz/catalog/id/23 [dostęp: 14.05.2020].

²⁵ *Ustawa o policji ludowej Chińskiej Republiki Ludowej*, rozdz. I, art. 2, www.lawinfochina.com [dostęp: 4.02.2020].

²⁶ J. Walton, *Chinese Policing Enters the 21st Century*, w *Intensifying Contradictions: Chinese Policing Enters the 21st Century*, The National Bureau of Asian Research Washington, luty 2013, s. 14.

ich własności prawnej, ochrona mienia publicznego oraz zapobieganie, zatrzymanie i karanie osób prowadzących nielegalną i przestępczą działalność. Siły policyjne odpowiedzialne są również za walkę z terroryzmem, zapewnienie bezpieczeństwa w cyberprzestrzeni²⁷.

Zgodnie z obowiązującym prawem (ustawa o cyberbezpieczeństwie i rozporządzenie MBPubl. w sprawie nadzoru i kontroli cyberbezpieczeństwa) chińska policja może kontrolować dostawców usług internetowych, internetowe portale informacyjne, kawiarenki internetowe, a nawet bazy danych. Co więcej, działający w Chinach operatorzy sieci komputerowych, w tym także zagraniczni, mają obowiązek zapewnić organom bezpieczeństwa publicznego (policja) oraz organom bezpieczeństwa narodowego (*Guoanbu*) wsparcie techniczne i pomoc przy prowadzeniu dochodzeń w sprawach szeroko rozumianej działalności przestępczej²⁸.

W gestii podległych MBPubl. sił policyjnych leży także nadzór nad sprawami imigracyjnymi, pobytem i podróżami obcokrajowców po Chinach, a także ochrona granic. Nadzór nad sprawami imigracyjnymi sprawuje powołana w dniu 2 kwietnia 2018 r. i podległa MBPubl. Ludowa Administracja Migracyjna zwana także Administracją Imigracyjno-Emigracyjną ChRL. Do jej podstawowych obowiązków należy m.in. nadzór nad przebywającymi w Chinach cudzoziemcami, kontrola ruchu granicznego oraz przeciwdziałanie nielegalnej migracji. Odpowiada ona również za tzw. zarządzanie prywatnymi podróżami zagranicznymi obywateli chińskich oraz wydaje zgodę na osiedlenie się powracającym na kontynent mieszkańcom Hongkongu, Makao i Tajwanu²⁹.

Reforma systemu bezpieczeństwa publicznego objęła również kontrolę granic. Przede wszystkim pod koniec 2018 r. wszystkie jednostki ochrony granic zostały wycofane ze struktur UPL, uzawodowione i włączone w skład Policji Ludowej ChRL. Część z nich weszła nawet w skład policji bezpieczeństwa publicznego. Jako całość jednostki odpowiedzialne za ochronę granic znalazły się w podporządkowaniu Ludowej Administracji Migracyjnej. Po restrukturyzacji instytucja ta dysponuje położonymi w nadgranicznych prowincjach 33 biurami kontroli granicznej oraz dwoma samodzielnymi Korpusami Ochrony Pogranicza. W strukturach ochrony granic można więc po przeprowadzonej reformie wydzielić wojskowe oddziały bojowe, służby zarządzające bezpieczeństwem publicznym w strefie nadgranicznej i na posterunkach policji granicznej, funk-

²⁷ Ustawa o policji ludowej, op.cit.

²⁸ *China: New Regulation on Police Cybersecurity Supervision and Inspection Powers Issued*, www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2018-11-13/china-new-regulation-on-police-cybersecurity-supervision-and-inspection-powers-issued/ [dostęp: 15.06.2022].

²⁹ www.nia.gov.cn/n741430/n741506/index.html [dostęp: 15.06.2022].

cjonariuszy kontroli ruchu granicznego oraz służbę zwalczania przestępczości granicznej³⁰. Ciekawym jest przy tym fakt, że za ochronę granic morskich i, w szerszym zakresie, przestrzeganie prawa morskiego ChRL na obszarze ich wód terytorialnych odpowiada znajdująca się od lipca 2018 r. w podporządkowaniu UPL Straż Ochrony Wybrzeża (pełna nazwa Korpus Straży Przybrzeżnej Chińskiej Uzbrojonej Policji Ludowej)³¹.

Utworzona w 2013 r. na mocy decyzji XII Narodowego Zjazdu Ludowego Straż Ochrony Wybrzeża była początkowo podporządkowaną Radzie Państwa instytucją cywilną. Nosiła ona wówczas nazwę Państwowej Administracji Oceanicznej. W czerwcu 2018 r. Stały Komitet XIII Ogólnochińskiego Zjazdu Ludowego podjął jednak decyzję o zmilitaryzowaniu tej instytucji i przekazaniu jej w podporządkowanie UPL. Chińska Straż Ochrony Wybrzeża wykonuje zadania w zakresie ochrony praw morskich i egzekwowania prawa, w tym zwalczania nielegalnej i przestępczej działalności morskiej, utrzymania bezpieczeństwa i ochrony na morzu, rozwoju i wykorzystania zasobów morskich, ekologicznej ochrony środowiska morskiego, zarządzania rybołówstwem morskim, zwalczanie przemytu morskiego itp. oraz koordynowanie i kierowanie lokalnymi organami ścigania na morzu. Dla wyegzekwowania przestrzegania prawa może ona użyć wszelkich środków aż do użycia broni przeciwko niepodporządkowującym się jej decyzjom jednostek morskich. Chińska Straż Ochrony Wybrzeża posiada także uprawnienia do prowadzenia dochodzeń w sprawach popełnionych na morzu przestępstw kryminalnych³². Oprócz jednostek pływających Chińska Straż Ochrony Wybrzeża dysponuje także własnym lotnictwem zgrupowanym w trzy brygady powietrzne. Według oceny zachodnich ekspertów włączenie Straży Ochrony Wybrzeża w struktury wchodzącej w skład chińskich sił zbrojnych UPL ma sprzyjać jej silniejszej integracji w zakresie operacyjnym z marynarką wojenną ChAL-W³³.

Mocą wspomnianej już ustawy o Bezpieczeństwie Narodowym odpowiedzialność za bezpieczeństwo wewnętrzne Chin ponoszą nie tylko Ministerstwo Bezpieczeństwa Państwowego ChRL i Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego, lecz również Sądy Ludowe i Prokuratura Ludowa. Zadaniem Sądów Ludowych jest zapewnienie praworządności. Prokuratura Ludowa ma natomiast, zgodnie z obowiązującym prawem, zapewnić prokuratorski nadzór w celu uka-

³⁰ Ibidem.

³¹ J. Wuthnow, *China's Other Army...*, op.cit., s. 4.

³² baike.baidu.com/item/中国人民武装警察部队海警总队/22678326 [dostęp: 15.06.2022].

³³ J. Wuthnow, *China's Other Army...*, op.cit., s. 2.

rania popełnionych na szkodę bezpieczeństwa państwa przestępstw³⁴. Dlatego też w 2014 r. przystąpiono do reformowania istniejącego systemu sądowego. Przede wszystkim chodzi o stworzenie systemu umożliwiającego lokalnym sądom i prokuraturom sprawne ściganie i sądzenie przestępstw popełnionych na terenach kilku różnych prowincji. Ważnym celem reformy jest też ograniczenie wpływu lokalnych władz administracyjnych, ale nie partyjnych, na wyroki sądów. Reforma ma również na celu podniesienie fachowych kwalifikacji sędziów i prokuratorów³⁵.

Sporo uwagi sprawom reformy sądownictwa i organów ochrony prawa poświęcono także w „Planie Pogłębionych Reform Instytucji Partyjnych i Państwowych”. W dokumencie tym mowa jest m.in. o utworzeniu w strukturach Ministerstwa Sprawiedliwości ChRL specjalnego Biura Centralnego Komitetu ds. Wszechstronnego Prawnego Rządzenia Państwem. Głównym zadaniem tego biura jest zgodnie z obowiązującym prawem zarządzanie państwem i administracją publiczną, a także krzewienie praworządności, m.in. poprzez walkę z korupcją. Wspomniany dokument omawia również kwestię stworzenia i usprawnienia systemu nadzoru prawnego nad rynkiem i gospodarką³⁶.

Reformując system bezpieczeństwa narodowego chińskie władze państwowe sporo uwagi poświęciły nowym wymiarom bezpieczeństwa. Oprócz omówionego już bezpieczeństwa cybernetycznego są to także bezpieczeństwo społeczne i szeroko rozumiane bezpieczeństwo ekologiczne. Zapewnieniu bezpieczeństwa społecznego służyć ma powołana w marcu 2018 r. Komisja Budowy Społeczeństwa Umiarkowanego Dobrobytu. Do obowiązków tej instytucji należy m.in. wzmocnienie spójności społeczeństwa, wdrożenie innowacyjnego zarządzania społecznego, ochrona i poprawa warunków życia ludności oraz promowanie tworzenia przyjaznych człowiekowi norm prawnych³⁷.

Zachodzące na świecie zmiany klimatyczne i wzrastająca atropopresja na środowisko naturalne sprawiły, że coraz większy wpływ nie tylko na bezpieczeństwo wewnętrzne (szczególnie w obszarze stabilności społecznej), lecz również i bezpieczeństwo zewnętrzne państwa zaczynają mieć czynniki geofizyczne i związane z nimi problemy ekologiczne. Władze chińskie zdają się ro-

³⁴ A.J. Mancurow, *Sistema obiespieczienija wnutriennej biezopasnosti...*, op.cit., s. 42.

³⁵ C.F. Minzer, *Legal Reform in the Xi Jinping Era*, Forham Law Archive of Scholarship and History, ir.lawnet.fordham.edu/faculty_scholarship [dostęp: 10.05.2022].

³⁶ 深化党和国家机构改革, op.cit.

³⁷ www.npc.gov.cn/npc/c34461/202009/1a9e1a29aede4350bd039db116d6a282.shtml [dostęp: 12.08.2022].

zumięć tę kwestię, o czym świadczy fakt, że w obecnych reformach sporo uwagi poświęcono ekologii i bezpieczeństwu ekologicznemu. Zgodnie z „Planem Pogłębionych Reform Instytucji Partyjnych i Państwowych” sprawami ochrony środowiska naturalnego zajmują się aż dwa ministerstwa: Ministerstwo Zasobów Naturalnych oraz Ministerstwo Ekologii i Środowiska Naturalnego. W dokumencie tym podkreślono także, że ochrona środowiska jest podstawową polityką narodową Chin³⁸.

Jeżeli na problem bezpieczeństwa ekologicznego spojrzeć znacznie szerzej, tj. przez pryzmat zapobiegania nagłym zjawiskom zagrażającym zdrowiu i życiu ludzi oraz środowisku, a więc różnego rodzaju katastrofom naturalnym i technicznym, to duża odpowiedzialność za ochronę środowiska naturalnego, a przy okazji zapewnienie Chińczykom ochrony i pomocy w razie wystąpienia tych zjawisk spoczywa na utworzonym w 2018 r. Ministerstwie Zarządzania Kryzysowego Chińskiej Republiki Ludowej (MZK ChRL). Do zadań tego ministerstwa należy opracowanie państwowych planów reagowania w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej oraz kierowanie podejmowanym przez instytucje rządowe i regionalne działaniem w zakresie reagowania kryzysowego. Odpowiedzialne jest ono również za funkcjonowanie utworzonego jeszcze w 2007 r. krajowego systemu powiadamiania o katastrofach i klęskach żywiołowych. W przypadku wystąpienia tych zdarzeń kieruje krajowym systemem ratownictwa.

Ważną instytucją podległą władzy MZK ChRL jest straż pożarna. Do 2018 r. jako pochodzące z poboru Siły Pożarnicze Bezpieczeństwa Publicznego, zwane także Wojskiem Pożarowym wchodziła ona w skład UPL. Obecnie jest ona uzawodowiona. Dysponuje ona również własnymi placówkami naukowymi i badawczymi, w których opracowywane są skuteczniejsze metody prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczych oraz nowy, innowacyjny sprzęt gaśniczy. W zakresie ochrony przeciwpożarowej MZK ChRL sprawuje także nadzór nad ochotniczymi strażami pożarnymi. Mocą wydanej w 2020 r. specjalnej ustawy o ochronie przeciwpożarowej ChRL zobowiązane do tworzenia jednostek ochotniczej straży pożarnej zostały gminne samorządy ludowe, komitety mieszkańców oraz kooperatywy produkcyjno-przemysłowe³⁹.

Oprócz ratownictwa przeciwpożarowego w gestii MZK ChRL znajdują się także sprawy związane z przeciwdziałaniem powodziom i suszom, ratownictwa w przypadku trzęsień ziemi i katastrof geologicznych, nadzór nad niebezpiecznymi chemikaliami oraz nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy.

³⁸ 深化党和国家机构改革, op.cit.

³⁹ Ustawa o ochronie przeciwpożarowej Chińskiej Republiki Ludowej, rozdz. III, art. 36 i 41, www.mem.gov.cn/fw/flfgbz/fl/201904/t20190426_232542.shtml [dostęp: 8.08.2021].

Reasumując, należy stwierdzić, że obecna reforma chińskiego systemu bezpieczeństwa narodowego nie ogranicza się tylko do jego głównych filarów, tj. armii i policji. Jest ona zakrojona na o wiele szerszą skalę oraz uwzględnia nowe, zyskujące w XXI w. na znaczeniu wymiary bezpieczeństwa, m.in. bezpieczeństwo informacyjne, cybernetyczne i ekologiczne. Takie podejście do problemu bezpieczeństwa narodowego świadczy o cechującym chińskie władze strategicznym myśleniu i ich zdolności do analizy zachodzących na świecie procesów. Zakończenie sukcesem tego etapu reform może zapewnić Chinom pozycję światowego lidera i pozwolić elastycznie reagować na pojawiające się zagrożenia dla bezpieczeństwa współczesnego państwa.

Bibliografia

- Annually Report to Congress Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2016*, Office of the Secretary of Defense 26 kwietnia 2016.
- Annually Report to Congress Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2019*.
- Annually Report to Congress Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2021*, Office of the Secretary of Defense 2021.
- baike.baidu.com/item/中国人民武装警察部队海警总队/22678326.
- carnegietsinghua.org/2015/07/09/zh-pub-60649.
- China Military Power Modernizing a Force Fight and Win, Committed to Excellence in Defense of the Nation 2019*.
- China's National Defense in the New Era*, lipiec 2019.
- China's Military Strategy*, The State Council Information Office of the People's Republic of China, Beijing, maj 2015.
- globalcn.biz/catalog/id/23.
- Julienne M., *Xi Jinping's Conquest of China's National Security Apparatus*, www.ifri.org/en/publications/publications-ifri/xi-jinpings-conquest-chinas-national-security-apparatus.
- Kaczmarek M., *Chiny przyjmują nowe prawo o bezpieczeństwie narodowym*, www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy.
- Mancurov A.J., *Sistemiya obiespechenija wnutriennej bezopasnosti Kitajskoj Narodnoj Respubliki*, [/cyberleninka.ru/article/n/sistema-obespecheniya-natsionalnoy-bezopasnosti-kitajskoj-narodnoy-respubliki-administrativno-pravovoy-aspekt](http://cyberleninka.ru/article/n/sistema-obespecheniya-natsionalnoy-bezopasnosti-kitajskoj-narodnoy-respubliki-administrativno-pravovoy-aspekt).
- Marszałek-Kawa J., Bidziński M. (red.), *Wektory zmian w polityce Chińskiej Republiki Ludowej w okresie rządów Xi Jinpinga*, Toruń 2017.
- Marszałek-Kawa J., Dmochowski T. (red.), *Rozważania o kierunkach współczesnej polityki Chin*, Toruń 2018.
- Marszałek-Kawa J., Stelmach J., Walkowski M., *Nowa pozycja Chin w zmieniającym się świecie*, Toruń 2017.
- (Mini)słownik BBN. *Propozycje nowych terminów z dziedziny bezpieczeństwa*, docplayer.pl/21264635-Mini-slownik-bbn-propozycje-nowych-terminow-z-dziedziny-bezpieczenstwa.html.

- Minzer C.F., *Legal Reform in the Xi Jinping Era*, Forham Law Archive of Scholarship and History, ir.lawnet.fordham.edu/faculty_scholarship.
- National Security System (NSS), csrc.nist.gov/glossary/term/national_security_system.
polish.cri.cn/2022/07/31/ARTICNFnnX4JvqVDAedtUwfb220731.shtml.
- Ustawa o ochronie przeciwpożarowej Chińskiej Republiki Ludowej, www.mem.gov.cn/fw/fl-fgbz/fl/201904/t20190426_232542.shtml.
- Ustawa o policji ludowej Chińskiej Republiki Ludowej, rozdz. I, art. 2, www.lawinfochina.com.
- Walton J., *Chinese Policing Enters the 21st Century*, w *Intensifying Contradictions: Chinese Policing Enters the 21st Century*, The National Bureau of Asian Research Washington, luty 2013.
- Wuthnow J., *China's Other Army: The People's Armed Police in an Era of Reform*, Washington, D.C., April 2019.
- Wuthnow J., Saunders P.C., *China strategic perspectives Chinese Military Reforms in the Age of Xi Jinping: Drivers, Challenges, and Implications*, Washington 2017.
- www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2018-11-13/china-new-regulation-on-police-cybersecurity-supervision-and-inspection-powers-issued/.
- www.nia.gov.cn/n741430/n741506/index.html.
- www.npc.gov.cn/npc/c34461/202009/1a9e1a29aede4350bd039db116d6a282.shtml
- Xi Jinping, *Zarządzenie Chinami I*, Toruń 2019.
- 深化党和国家机构改革, na www.gov.cn/zhengce/2018-03/21/content_5276191.htm#1.

The Reform of the Chinese State Security System

Summary

With Xi Jinping's assumption of power in China, large-scale reforms of the entire state system have begun in this country, especially those related to broadly understood security. The aim is to improve the functioning of the Chinese state in the 21st century and ensure its position as a world leader. It is also important that in the reform of the national security system, the Chinese state leadership paid attention not only to this system's basic elements, i.e., the army and the police, but also to the rule of law and social and environmental security. Such a broad approach to the issue of national security proves strategic thinking as well as understanding and considering the processes taking place in the contemporary world.

Keywords: China, security, reform, strategy, policy

Реформа национальной безопасности КНР

Резюме

С приходом к власти в Китае Си Цзиньпина в этой стране начались масштабные реформы всей государственной системы, особенно тех ее секторов, которые связаны с безопасностью в широком смысле.

Целью этих реформ является не только улучшение функционирования китайского государства в XXI веке, но и обеспечение его позиции мирового лидера. Немаловажно и то, что при реформировании системы национальной безопасности китайское государственное руководство уделяло большое внимание не только базовым элементам этой системы, т.е. армии и полиции, но и правопорядку, социальной и экологической безопасности. Столь широкий подход к вопросу национальной безопасности свидетельствует о стратегическом мышлении, а также о понимании и учете процессов, происходящих в современном мире.

Ключевые слова: Китай, безопасность, реформа, стратегия, политика